

Повечето отъ тия, които следъ като скитали изъ Влашко и Русия, дори до Трансилвания и Московската губерния, гдето нигде не намѣрили оставенитѣ отъ тѣхъ на произвола Сливенски богатства, „вирнали глава“ да се върнатъ въ Сливенъ главно зарадъ своитѣ лозя. „Ааахъ, куга ша са върнимъ въ Сливенъ“! станало пословично между всички забѣгнали Сливенци. Тия отъ тѣхъ, които се върнали (около 2—3 хиляди души, отъ преселенитѣ 12 — 15,000 души), трѣбвало на ново да се залавятъ съ „правене на лозя“.

До появяването въ Сливенъ на лозовата чума — филоксерата, вследствие която заразенитѣ лозя трѣбваше да се изкореняватъ, земята имъ да се „обрѣща“, а прѣчкитѣ да се замѣнятъ съ американски, отглеждането на лозовата гръчка е стояло на единъ и сжщъ уровень — завещанъ занаятъ отъ незапомнени вѣкове, възприетъ по предание отъ „дѣдо и баба“. Сжщото е и съ похватитѣ спрямо добитото вече вино. Сливенеца по принципъ е „правилъ“ лозя и добивалъ вино за свои домашни потрѣби, за свой кефъ. Той е считалъ за унижение, грѣхъ и „циганлъкъ“ да го „идирдисва“ на хората за пари.

Че въ Сливенъ още въ незапомнени времена се е култивирала лозата за това не може и съмнение да има. Тракийцитѣ, както се каза, били възторжени обожатели на Бакхуса. Тѣ едва ли не се изкарватъ отъ старитѣ историци като вѣчни гуляйджии и пиячи на вино.

За пламенното вино въ Одринско, къмъ което се е числѣла Сливенската околностъ въ древно време, се чете въ мнозина стари историци. (Ср, Hesiod. Oper; et Dies, l. II, 107 въ Churchill, Travels in Turkey and back to England, London, 1698, p. 71).

За голѣмото производство на вино въ Сливенъ пишатъ почти всички пжтешественици, които споменаватъ Сливенъ, и излишно ще бжде да изреждаме имената имъ, както се направи въ първия томъ на настоящия трудъ (въ параграфитѣ за „Сливенъ у разнитѣ географи и историци“.)¹⁾ Ще отбе-

¹⁾ Въ 1829 г. Eneholm пише, че въ Сливенъ гроздето се е раждало въ изобилие (et le raisin croit en abondance)

„Една отъ голѣмитѣ прелести на Сливенъ, пише Каницъ (III, 21—23) се дължи на Сливенскитѣ лозя. Туй което Токай е за Унгария-Неготинъ за Сърбия, това за Турция е Сливенъ съ своето черно вино. Сливенци го пиятъ и възпѣватъ а подъ неговото влияние мюсюлманина забравя заповедитѣ на Мохамеда. Когато се гошава нѣкой чужденецъ отъ българи, то тия последнитѣ вкисватъ съ него по една чаша Sливенско вино. Сливенското черно сладко и огнено вино (schwarze süsse und feurige Sливен Wein) се употребява отъ всички жители на Източна България“. Въ 1872 г. една ока сливенско вино се продавала $\frac{3}{4}$ пиастри, а стотѣхъ оки — отъ 60 до 130 пиастри (грошове).

Професоръ Хохщетеръ, който посетилъ Сливенъ презъ 1869 г. за белязалъ, че Сливенъ тогава ималъ много лозя. Председателя на бъл